

BARCELLA/BARXELLA.

Partesana: «alabardes y partesanes: hastilia lato ferro» [1575]: OPou (*TbPu.*, 173), pres d'una forma dialectal [1476] de l'it. *partigiana* [S. XIV], que segurament fou de primer arma d'una milícia de partit (cf. it. antiq. *partigiani* 'güelfs').

Partir [origens], del ll. PARTIRĪ 'dividir, partir, repartir', mot general i comú a totes les llengües romàniques d'Occident: «quan se dec morir, devezi tot son aver e parti-l, estirs dos besans que li oblidaren --- e per aquels deg ésser perdud en infern e ---», *Hom.*, 5v1; llavors ja també *partir-se* 'separar-se': «N. S. --- demostrà que de totz sos pecadz si deu om *partir*», «can él se part de pecad e de mil obres --- sempre li és perdonad ---», *Hom.*, 5r4, 8v17: aquesta construcció també ja en les *VidesR* (veg. el gloss.); tr. 'dividir' i 'repartir' en Guillem de Cervera (mj. S. XIII): «puys Déus a(s)ira ceyl - qui s'engana can *part*, / eqùè porà far d'ayceyl - c'assi no reté part? / Tu qui *parts* tots tos béns - si tu matex no-n às!» (*Prov.*, 33b).

Des de *partir-se d'un lloc* passà a usar-se com a intr. en *partir* 'anar-se'n', innovació més descabdellada que enlloc en fr. i oc., però que també hi ha estat des dels orígens en cat. i les altres llengües germanes: «un misage --- anà a migjorn, e atrobà en una càfila 6 milia camells carregats de sal qui *partien* de --- Tibalbert e anaven a la terra on hix lo flum de Damiata» ('les fonts del Nil'), Llull (*Blanq.*, *NCl.* II, 214.14) «amdosos *partim* d'aquí --- per un camí --- lonc e molt escur ---», *BMerge*, *Somni* III, *NCl.*, 88 (més s. v. *MARGE*); «*partirem* del Rosselló - per anar a llunyas terras, / per anar a l'Àmpurdà ---», romanç de la presa de Roses (1794), MilàF (*Romllo.*, 88.1, reco. a Argentina); «però vei-vos aquí que un dia en Pere se'n tengué d'anar a Vila, i abans de *partir* --- li recomanà a sa dona: ---», Villangómez, *Llibre d'Eiv.*, 216.

«TESTAMENT: *partir* la heretat: adire hereditatem; pendre possessió de la h.» «lo tel --- que *partex* lo fetge dels lleus», OPou (*TbPu.*, 241, 252). En molts termes rurals s'usa *partir* intr. per 'fer partió, coincidir amb un termenal': «el cap del bosc *parteix* entre tal i tal», cosa que segueix fins a l'Alt Aragó (parlant d'un marge de camps, Bielsa, 1965).

Partença 'el fet d'anar-se'n' fou usat en cat. ant. poc sovint, però amb valor semblant al de l'oc. *partensa*, it. *partenza* etc.: «jassia so que la vostra *partensa* sia a mi molt dura», *Filla del Rei d'Hongria* (*NCl.* XLVIII, 42); com a terme marí i de geometria naval passà del cat. al cast.: «se toman las leguas hechas por estima, y se tiene la punta del compás sobre el punto de la *partensa*, y se va a buscar la punta del compás, que señala la latitud; y éste será el punto de la arribada» en el *Resumen Náutico o Arte de Marina* del nostre almirall patriota Antoni de Clariana, rendit als filipistes, Bna. 1731 (I, p. 516); *partent*.

Partida en el sentit de 'part' = oc. *partida*, fr. *partie*; «Vós jurat(s) que no avets de què pagar lo deute ne *partida* d'aquel», *CosíTort.* (Ol., p. 30); avui això ha quedat reduït al ross., on dubto que sigui calc del francès, per bé que la influència d'aquest l'hagi fomentat,

molt usual en el Vallespir etc.: «les Castanyedes de Can Barris fan *partida* de Coll de Lli» (Les Illes, 1960), però també a l'Alt Aragó: «Año hace *partida* de Tendiñera», Torla (1966). En català antic té sovint en plural el paper de 'paratge, encontrada': «lo feeren anar ab la donzella envés les *partides* del castell», Llull (*Blanq.*, *NCl.* I, 250.11), «en aqueles *partides*», *VidesR* (67r1, n. 1).

Usat això en sg., passa a una important acc. geogràfica, aplicant-se a una porció considerable del terme rural d'un poble [1359, *AlcM.*, § 1, 2]; mot d'ús general en val., cat. occid. etc. (també a Aragó), i també a gran part del cat. or. etc. (si bé en certes comarques, com el Maresme i veïnes només es diu *veral*, i en altres algun altre terme); de Caixàs (Aspres) tinc anotat «*kóřák* i *partidá* del Bugaraig» (1960), si bé no tinc memòria que això tingui gaire extensió en el ross. En la zona Gandia-Valldigna-Cullera la *Partida* és la terra de l'arròs («tal séquia aplega els desaigües de la *partida*», «la Sénia tal és a la *partida*», així ho tinc de tots els pobles des de Cullera fins a Demús, 1962). Com a terme comercial i de comptabilitat [S. XVI] «la *partida* de dada o de rebuda: nomen; continuar la *partida* en lo manual: referre nomen in adversaria», OPou (*TbPu.*, 163; inadmissible en bon català la introducció de l'anglicisme *item*). En el sentit de 'acció d'anar-se'n' és també antic: «la anada o la *partida*», *JnEsteve* (1472, *LiEleg.*, 1-5-d).

Partiment 'separació': «Blanquerna —dix l'emperador— beneyta sia la ora que jo encontré vós --- dolorós és lo *partiment* de la vostra agradable persona» (*Blanq.* I, 244.2); retòric (Aversó I, 92, 93). *Partidor* 'branca d'una séquia' val., comú a la Plana, l'Horta i la Ribera almenys fins a Xàtiva (1961-62), com també a l'extrem Sud: «una séquia de tants dits», *CastDpna.*, a Almàsora hi ha tres *partidors reals*, a Llocnou de Fenollet «les àguies entren *cavalleres* en el *partidor*», de Morvedre ixen els *partidors de Gaussa* (anàlogament a les Valls de Segó, a Museros etc.); a Crevillent i a Novelda sona *partió*, i porten noms propis («La *Guaia* és un *partió* de la Séquia Mare», 1963). *Partible*. *Partit* 'resolució' [Muntaner]; «Jus tancadura, / —dic— hostalera, / est' angevera / vós --- la-m guardau / --- / —Aquella nit / pres bell *partit*: / matà son pare / ells y un frare: / tot ho robaren / e se n'anaren», *JRoig* (*Spill*, 1408). *Partidari* [Belv.]. *Partidista*; *partidisme*. *Partitiu*; *partitor*; *partitura* [1868, *SLitCosta*], de l'it. *partitura* pròpiament 'repartiment, partió'. *Partejar* barbarisme ocasional, del fr. *partager*. *Partició* [*DTo.* 1647; en Muntaner és lliçó errònia per *petició*].

Duplicat d'aquest és el mot general en català, *partió* (< *partizon*): «*partió* que sie feyta entre co-herens, la un al altre no són tenguts de evicció ne de guarentia», *CosíTort.* (Ol. llegí malament *parció* i *guarentia*, pàgina 145, i tampoc és probable que l'aclariment «p. o *partició*» no sigui un aclariment posterior); «si alguna cosa --- per 30 ans estar, a en comú pacíficament, de 30 ans aenant los uns no poden forçar los altres que venguen d'aquella cosa a *partió*» (p. 148); molt corrent